

2018

ŠVIETIMO
IR MOKSLO
MINISTERIJA

NACIONALINIS
EGZAMINŲ
CENTRAS

Vardas, pavardė

_____

Klasė _____

Mokinio kodas

<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------

SKAITTYMAS

4 KLASĖ

4

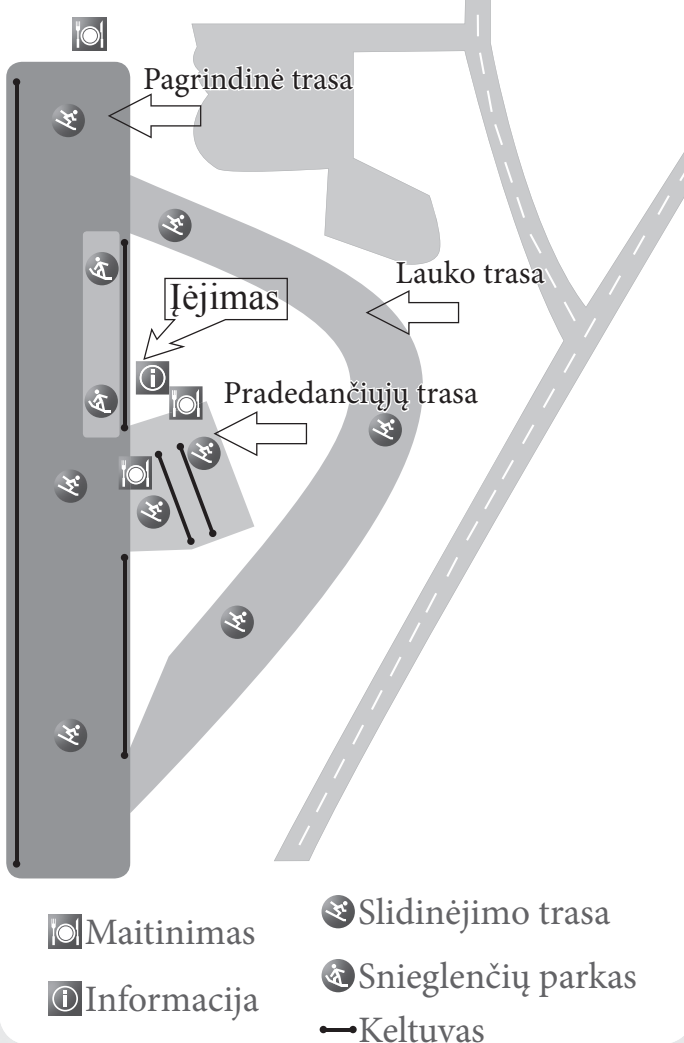
Atidžiai perskaityk kvietimą į sniego areną ir atlik užduotis.

KVIEČIA SNIEGO ARENA

Sniego arena – visus metus veikiantis žiemos pramogų kompleksas. Aukščiausios kokybės sniegas slidinėjimo trasoms gaminamas pagal tam tikrą technologiją. Tam naudojamas suspaustas oras ir šaltas vanduo. Arenoje įrengti naujausi kalnų keltuvai. Patalpose, kuriose įrengtos slidinėjimo trasos, vidutinė temperatūra yra $-2\text{ }^{\circ}\text{C}$, todėl rekomenduojama šilta apranga.

- ! Visi lankytojai turi laikytis saugaus slidinėjimo taisyklių. Jie turi mokėti kontroliuoti slidinėjimo greitį ir kryptį, sugebėti pasukti ir stabdyti, be pagalbos naudotis keltuvu.

SNIEGO ARENOS PLANAS

Slidinėjimo trasa pradedančiesiems – speciali vieta, skirta mokytis slidinėti savarankiškai ir slidinėjimo užsiėmimams su instruktoriais. Trasa veikia visus metus.

Pagrindinė slidinėjimo trasa skirta pažengusiems slidininkams, snieglentininkams ir slidininkams profesionalams. Čia vyksta treniruotės, varžybos, taip pat slidinėjimo užsiėmimai su instruktoriais. Trasa veikia visus metus.

Lauko slidinėjimo trasa pradeda veikti žiemą ir temperatūrai nukritus žemiau $-5\text{ }^{\circ}\text{C}$. Joje gali slidinėti tokio pat pasirengimo lygio asmenys kaip ir pagrindinėje trasoje.

Snieglenčių parkas – vieta, kurioje yra figūrų iš metalo, sniego ir plastiko. Jos skirtos slidinėti ir šuoliams su specialiomis slidėmis bei snieglentėmis, atliekant įvairius triukus. Trasa veikia visus metus.

Klausimai ir užduotys

1 Kodėl kvietime į sniego areną pateiktas ir planas?

•

2 Kur **negalėtum** pasinaudoti keltuvu?

- Ⓐ Pradedančiųjų trasoje
- Ⓑ Pagrindinėje trasoje
- Ⓒ Lauko trasoje
- Ⓓ Snieglenčių parke

•

3 Ar galėtum pavalgyti žiemos pramogų komplekse?

Taip   Ne

Remdamasis planu, paaiškink pasirinktą atsakymą.

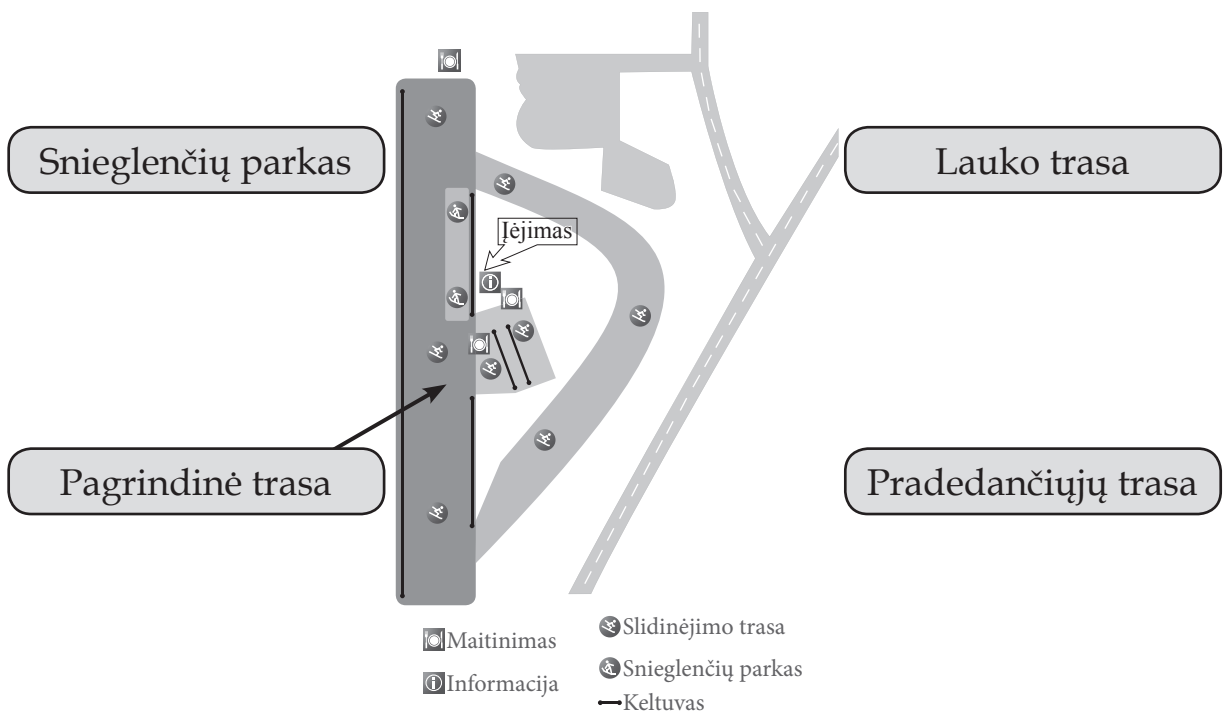

•

4 Nubrėšk rodykles nuo trasų pavadinimų iki jų vietos plane.

•

5 Iš kur vasarą arenoje būna sniego?

•

6 Perskaityk šauktuku (!) pažymėtą teksto dalį. Kodėl reikalingos saugaus slidinėjimo taisyklės?

•

7 Ar galėtum vasarą nuvažiuavęs į sniego areną slidinėti visose trasose?

Taip   Ne

Remdamasis tekstu, paaiškink pasirinktą atsakymą.

•

8 Parašyk po vieną **pradedančiųjų** trasos ir **snieglenčių** parko panašumą ir skirtumą.

Panašumas: _____

Skirtumas: _____

•

Atidžiai perskaityk tekstą ir atlik užduotis.

Kaip seniau keliaudavo lietuviai

Dažnai žmonės keliaudavo pėsčiomis, tik, žinoma, nuosavomis kojomis ašigalio nepasieksi. Keliautoją, kaip ir vilką, sako, kojos peni, bet kojomis pilvo neužkimši, todėl keliaujantieji pėsčiomis su savimi nešdavosi lauknešėlių. Jame būdavo ruginės duonos puskepalis, mėsos gabalėlis ar padžiovintas sūris. Keliaujantysis būtinai už bato aulo turėdavo užsikišęs šaukštą, mat buvo įprasta pakviestam prie stalo naudotis savuoju. O lietuviai, kaip žinia, vaišingi, tad keliautojui ne tiek alkis, kiek drėgmė, purvas ar šaltis rūpesčių pridarydavo.

Daugiau keliauti gyventojai pradėjo XVIII–XIX a., mat tada nutiesti arklių pašto keliai turėjo ne tik tarpines stotis, bet ir buvo saugomi nuo plėšikų. Keliaujantieji

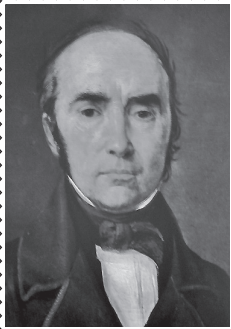
arklių traukiamomis pašto kariatomis važiuodavo nenuklysdami pašto keliu nuo vienos pašto stoties iki kitos. Stotyse nuvargę arkliai buvo keičiami naujais, sutvarkomos ar taisomos kariatos, keičiamos pašto siuntos, o keleiviai ilsėdavosi tam specialiai įrengtose patalpose. Kai kuriuose miestuose ir šiandien galima pamatyti išlikusių arklių pašto stočių.

Pašto kariatas pakeitė geležinkelis, kuriuo buvo patogiu ne tik keliauti, bet ir gabenti paštą, sunkius krovinius. Tada Lietuvos teritorija priklausė carinės Rusijos imperijai, tad atstumai buvo dideli.

Kitose Lietuvos vietovėse pradėtas tiesti siauresnis geležinkelis, vadinamas siauruku. Šio siaurojo geležinkelio ruožu buvo gabenami keleiviai, įvairūs kroviniai (daugiausia miško medžiaga). Išlikusį siaurąjį geležinkelį galima pamatyti Aukštaitijoje ir netgi juo pakeliauti. Anykščiuose veikia Siauruko muziejus. Pirmasis automobilis Lietuvoje užregistruotas 1896 m., tada automobiliais paprastai važinėjo kariškiai. Labiausiai ši dabar įprasta transporto priemonė išpopuliarėjo tarpukariu (po 1918 m.). Pirmieji valstybiniai automobilių numeriai išduoti 1921 m., pirmosios kelių eismo taisyklės patvirtintos metais anksčiau. Norintieji vairuoti automobilį (tada jį vadino

Data	Įdomūs faktai
1859 m.	Lietuvoje pradėtas tiesti pirmasis geležinkelio ruožas.
1860 m. rugsėjo 4 d.	Geležinkeliu iš Daugpilio (Latvijos) į Vilnių atvyko pirmasis garvežys.
1862 m.	Pradėtas traukinių eismas geležinkeliu iš Sankt Peterburgo į Vilnių ir iš Vilniaus į Kybartus (Virbalį). Pradėtas reguliarus traukinių eismas į Varšuvą (Lenkiją).

mechaniniu jėga varomu vežimu) turėjo gauti ne tik vairuotojo pažymėjimą, bet ir būti nepriekaištingos reputacijos. Kelionių automobiliu daugėjo sulig kiekvienu „metalinu žirgu“.

Įdomu...

Bene žymiausią kelionę pėsčiomis po Lietuvą – beveik 400 km – įveikė istorikas, rašytojas Simonas Daukantas (1793–1864 m.), pirmosios Lietuvos istorijos lietuvių kalba autorius. 1814 m. jis iš gimtojo Kalvių kaimo pro Mosėdį, Žemaičių Kalvariją ir Šiluvą keliavo į Vilnių, kad galėtų studijuoti Vilniaus universitete.

Pagal D. Kundrotienės knygą „Mano kelionių dienoraštis“, Terra Publica, 2013 m.

Klausimai ir užduotys

1 Kodėl keliautojai turėdavo savo šaukštą?

- (A) Kad už bato aulo užsikištų.
- (B) Kad apsigintų nuo plėšikų.
- (C) Kad prie stalo naudotųsi savuoju.
- (D) Kad purvą išsikrapštytų.

●

2 Ar alkis keliautojams pridarydavo labai daug rūpesčių?

Taip   Ne

Remdamasis tekstu, paaiškink pasirinktą atsakymą.

●

3 Kuri pašto stotyse keliautojams teikta paslauga **nepaminėta** tekste?

- (A) Nuvargę arkliai pakeičiami naujais.
- (B) Sutvarkomos ir remontuojamos karios.
- (C) Keleiviai gali pailsėti specialiai įrengtose patalpose.
- (D) Sulūžusios karios pakeičiamos naujomis.

●

4 Kuris posakis reiškia *labai toli nenueisi*?

- Ⓐ Melo trumpos kojos.
- Ⓑ Kojomis ašigalio nepasieksi.
- Ⓒ Kojos peni.
- Ⓓ Kojomis pilvo neužkimši.

•

5 Kelintais metais prasidėjo geležinkelio istorija Lietuvoje?

- Ⓐ 1859 m.
- Ⓑ 1860 m.
- Ⓒ 1862 m.
- Ⓓ 1896 m.

•

6 Tarpukariu (po 1918 m.) labai išpopuliarėjo automobiliai. Parašyk du dalykus, ko imtasi, siekiant užtikrinti saugų eismą.

1. _____
2. _____

•

7 Tekste rašoma: „Kelionių automobiliu daugėjo sulig kiekvienu „metalinu žirgu“. Kas čia yra *metalinis žirgas*?

- Ⓐ Garvežys
- Ⓑ Karieta
- Ⓒ Automobilis
- Ⓓ Laivas

•

8 Kuriuo tikslu Simonas Daukantas pėsčias keliavo 400 km?

- Ⓐ Kad galėtų pasigrožėti Lietuvos gamta.
- Ⓑ Norėjo pamatyti Žemaičių Kalvariją.
- Ⓒ Rinko faktus apie Lietuvos istoriją.
- Ⓓ Norėjo mokytis Vilniaus universitete.

•

9 Koks šio teksto tikslas?

---

10 Abu skaityti tekstai yra **negrožiniai**. Parašyk vieną šio teiginio įrodymą, tinkantį abiem tekstams.

Atidžiai perskaityk tekstą ir atlik užduotis.

APIE BULVES

Ar žinote, kad bulvės turi daugybę mūsų organizmui reikalingų medžiagų: baltymų, angliavandenių, mineralinių medžiagų, vitamino C. Bulvės padeda įveikti nuovargį, nemigą ir dirglumą. Ne veltui lietuviai valgo daug šių daržovių. Taigi bulves galima drąsiai vadinti antrąja duona.

Prieš 500 metų ispanai išplaukė į Pietų Amerikos žemyną ieškoti turtų. Tai, ką jie ten rado, buvo, ko gero, brangiau nei auksas. Aukštuose kalnynuose indėnai augino keistus augalus, kuriuos vadino popa. Ispanai aprašė bulves taip: „Popa – ypatinga žemės riešutų rūšis. Padengti plona luobele, iškepti – jie minkšti kaip keptas kaštonas.“

Bulvės pirmiausia atkeliavo į Ispaniją. Vėliau paplito kitose Europos šalyse: Italijoje, Anglijoje, Vokietijoje, Prancūzijoje. Į Lietuvą bulvės atkeliavo iš Lenkijos. Tačiau europiečiai jas sutiko nesvetingai.

Prancūzų vaistininkas Parmantjė, norėdamas visus įtikinti, kad bulvės yra labai naudingos daržovės, apsodino jomis savo žemės sklypelį. O kad žmonės manytų, jog jis čia brandina brangius vaisius, jų saugoti pastatė būrį kareivių. Patarlė sako: draudžiamas vaisius gardesnis. Taip manė ir prancūzų valstiečiai. Naktį, kareiviams pasitraukus, valstiečiai vogčiomis kasdavo bulves ir sodino savo daržuose. Jie suprato, kad šio augalo gumbai maistingi, gero skonio, tinkami valgyti. Dabar ant Parmantjė kapo kasmet žydi bulvės.

Pagal A. Rakausko knygą „Gustavo receptai“, Laisvos valandos, 2010 m.

1 Iš kurio žemyno ispanai atgabeno bulves?

•

2 Ką prieš 500 metų ispanai sužinojo apie bulves?

- Ⓐ Kad jos vadinamos keptais kaštonais.
- Ⓑ Kad jos vadinamos gumbais.
- Ⓒ Kad jos vadinamos popa.
- Ⓓ Kad jos vadinamos antrąja duona.

•

3 Remdamasis tekstu, parašyk, kas sieja bulves ir kaštonus.

•

4 Iš kur bulvės atkeliavo į Lietuvą?

- Ⓐ Iš Vokietijos
- Ⓑ Iš Lenkijos
- Ⓒ Iš Ispanijos
- Ⓓ Iš Prancūzijos

•

5 Kodėl tekste sakoma, kad bulves galima vadinti *antrąja duona*?

- Ⓐ Norima pasakyti, kad jos yra maistingos kaip duona.
- Ⓑ Norima sugretinti jų spalvą.
- Ⓒ Norima paaiškinti, kaip jos valgomos.
- Ⓓ Norima apibūdinti jų skonį.

•

6 Kodėl ant Parmantjė kapo buvo pasodinta bulvių?

•

4